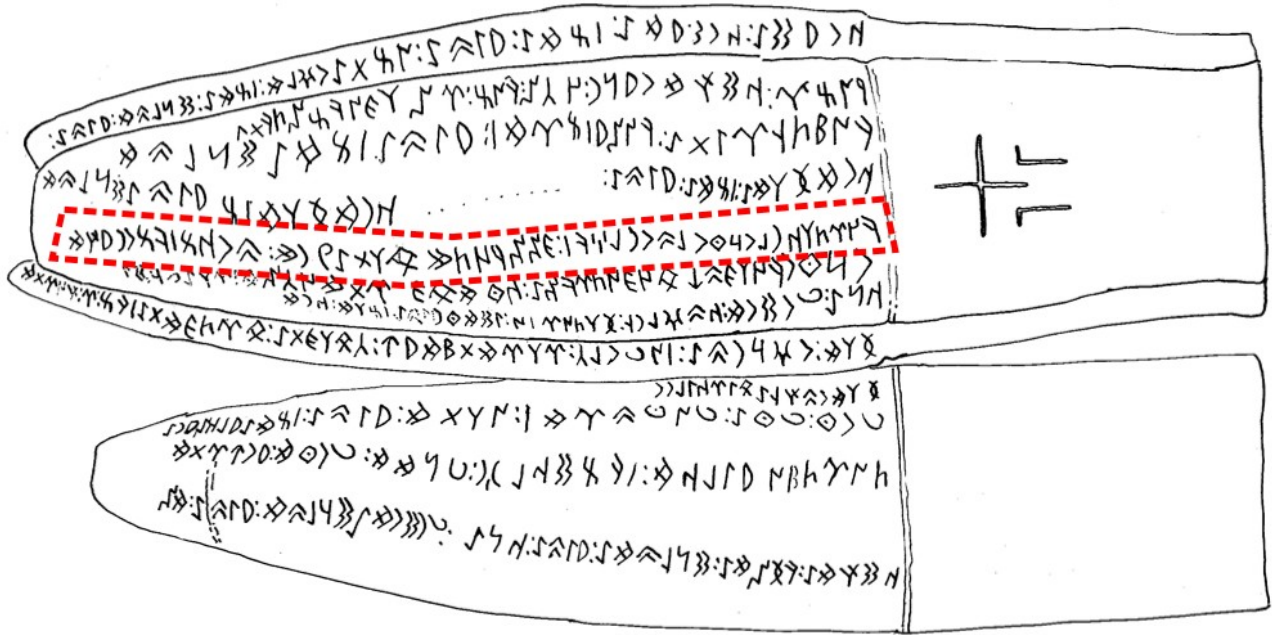

ELEGEŞ YAZITINDAKİ 5. YATAY ÜZERİNE OKUMA

Gökbey Uluç¹

Bu yazı, yazıtlarımız arasında en çok ayrı okumaya iye olan, birçok dilbilimcinin üzerinde çalıştığı, kimilerinin ise bu yazıtı kaynak göstererek ülkemizin siyasi yapısına değin konuyu uzattığı Elegeş Yazıtı'nın 5. yatayı üzerine yeni bir okuma denemesini içerir.

Bediz 1: Elegeş Yazıtı - I

Bu bediz; Kazakistan Devlet Pedagoji Üniversitesi'nin (Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университет) Kazakistan Kültür Bakanlığı Dil Kurulu'nun "Kazak Dilinin ve Tarihinin Araştırılması" için yaptırmış olduğu çalışmalardan elde edilen kopyasıdır.² Söz konusu 5. yatayı incelemek adına aşağıya ölçünleştirilmiş yazı türüyle yazıyorum:

✱✱D) > 4 7 1 4 d > 8 : ✱) 0 J X Y 2 ✱ h n 9 # # E : 1 7 1 J > 8 J > 1 4 > J > d Y h n 9

Bu beşinci yataydaki kırmızı ile gösterdiğim (sağdan ilk dört damga) birçok değişik biçimde okunmuştur, ancak genel olarak “kürt” okunuşu üzerinde durulmaktadır. Öyle ki, bu okuma üzerinden *Kürt Elhanı Alp Urungu*³ adıyla bir roman bile yayımlanmıştır. “Körtle” biçimindeki okuma da epey ilgi görmüştür.

h n 9 bu damga öbeğinin **kürt** ile birlikte ayrıca **kört**, **körüt**, **kürüt** diye okumaları da bulunur. *Derleme Sözlüğü*⁴ VIII. Cilt, bet 2969'te; “**körüt**: Bir yaşından üç yaşına kadar olan erkek keçi” olarak geçer. *Derleme Sözlüğü*'nün VI. cildinde de görüt (*k > g ile körüt > görüt*) vardır ve aynı anlama gelen “bir yaşında erkek oğlak” olarak belirtilmiştir. Yine *Derleme Sözlüğü*'nde “**körtit**: İki yaşında erkek keçi” olarak geçer. 2968. bette ise “**kört**: (I) Dağların tepelerindeki çukur, çukur tarla. (II) küt: kötürüm, sakat. (III) Güreşte yere yatırma, yenme. (III) Kesme özelliği, sivriliği kaybolmuş kesici araç” olarak anlamları sıralanmıştır. Böylece bu sözcüklerin tümce bütünlüğüne uymadığı görülmektedir. Bu sözlük anlamları ile bir yere varmak güç olunca, ilk dört damgadan sonra gelen

1 **Gökbey Uluç**: Anadolu Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü.
2 <http://bitig.org/?lang=k&mod=1&tid=2&oid=10&m=0> (erişim: 11.10.2015)
3 Ahmet Haldun Terzioğlu, *Kürt Elhanı Alp Urungu*, Kripto Yayınları, 2013
4 **Derleme Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1975

